

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBA

Mazā Pils iela 1, Rīga, LV-1050
Tālr. 67226536, fakss 67212241
e-pasts: lps@lps.lv
www.lps.lv

Nod. maks. kods: 40008020804
Nor. konts LV53UNLA0001001700906
AS "SEB banka"
kods UNLALV2X

Rīga

06.06.2018. Nr. 0520181383/A822

Uz TAP VSS-512

Tieslietu ministrijai

*Atzinums par Ministru kabineta noteikumu projektu
"Noteikumi par atļaujas ziņu saņemšanai no
zvērināta notāra lietām izsniegšanas kārtību un
maksu"*

Latvijas Pašvaldību savienība (LPS) ir izvērtējusi un **nesaskaņo** Ministru kabineta noteikumu projektu "Noteikumi par atļaujas ziņu saņemšanai no zvērināta notāra lietām izsniegšanas kārtību un maksu" (VSS-512) (turpmāk – noteikumu projekts) un tā sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumu (anotāciju), jo ir šāds iebildums.

Pamatojoties uz likuma "Par nodokļiem un nodevām" 20. panta trešo punktu pašvaldībai noteiktās kompetences ietvaros pašvaldības veic nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanu atbilstoši likumam "Par nekustamā īpašuma nodokli". Notariāta likuma 259.³ pants noteic, ka zvērināts notārs izsniedz lietvedības kārtībā apliecinātu mantojuma apliecības kopiju kreditoriem, kas iesnieguši pretenzijas mantojuma lietā. Nodokļus administrējošajām iestādēm, pamatojoties uz to pieprasījumu sakarā ar nodokļu administrēšanu, zvērināts notārs izsniedz ziņas par personām, kuras ir izteikušas gribu pieņemt mantojumu un pierādījušas savas mantojuma tiesības. Notariāta likums nerunā par to, vai minētās ziņas saņemamas par maksu vai bez maksas un kādā kārtībā (automātiski, pēc pieprasījuma utt.).

Praksē sastopamas situācijas, kad ar informāciju par personām, kuras ir izteikušas gribu pieņemt mantojumu un pierādījušas savas mantojuma tiesības, nav pietiekami, lai pašvaldības varētu veikt tiesisku un pamatotu nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinu. Tipiskākais no šādiem gadījumiem ir tad, kad zvērināts notārs ir informējis pašvaldību, ka mantojumu pieņēmušas vairākas personas, un vienlaikus pašvaldības rīcībā ir informācija par testamenta esību konkrētā lietā. Tādējādi pašvaldībai nav iespējams noteikt mantojuma sadalījumu starp mantiniekiem, neiepazīstoties ar testamenta saturu. Līdzīgas problēmas identificējamās situācijās, kad kāda mantojuma daļa novēlēta kādai personai kā legāts.

Līdz šim aplūkotās situācijas tika risinātas, ar izvērstu pamatojuma pieteikumu lūdzot apgabaltiesas priekšsēdētāja atļauju minētās informācijas saņemšanai no zvērināta notāra. Atbilstoši Notariāta likuma 80. panta pirmās daļas 2. punktā veiktajiem grozījumiem, kas stāties spēkā 2018. gada 1. jūlijā, turpmāk atļauju no zvērināta notāra saņemt ziņas par viņam uzticētām mantojuma lietās varēs tikai ar Latvijas Zvērinātu notāru padomes atļauju. Vienlaikus Notariāta likuma 80. panta ceturtajā daļā paredzēts, ka Ministru kabinets nosaka maksu, atbrīvojumus no tās un maksas samazinājumus par atļaujas izsniegšanu, kā arī kārtību, kādā izsniedzama atļauja saņemt ziņas no zvērināta notāra lietām.

Iepazīstoties ar noteikumu projektu, secināms, ka saskaņā ar noteikumu 12. punktu plānotā maksa par atļaujas ziņu saņemšanai no zvērināta notāra lietas izsniegšanu ir 45 *euro*. Savukārt atbilstoši noteikumu projekta 14. punktam no noteikumu projektā noteiktās maksas par atļaujas izsniegšanu ir atbrīvotas Notariāta likumā noteiktās personas un trūcīgas un maznodrošinātas personas, bet saskaņā ar noteikumu projekta 15. punktu Latvijas Zvērinātu notāru padome personām ar I vai II grupas invaliditāti pēc to lūguma samazina maksu par atļaujas izsniegšanu par 50 procentiem. Vienlaikus noteikumu projekts nesatur atsauci uz iestādes, kas veic sev ar likumu noteiktos pienākumus, atbrīvojumu no maksas par atļaujas izsniegšanu. Tādējādi secināms, ka atbilstoši šī brīža noteikumu projekta redakcijai pašvaldībai, lai iegūtu nodokļu administrēšanas vajadzībām nepieciešamu informāciju, no 2018. gada 1. jūnija būs jāmaksā Latvijas Zvērinātu notāru padomei.

Saskaņā ar noteikumu projekta 16. punktu maksu par atļaujas izsniegšanu ieskaita Latvijas Zvērinātu notāru padomes norēķinu kontā vai samaksā skaidrā naudā Latvijas Zvērinātu notāru padomes birojā pirms iesnieguma iesniegšanas un to neatmaksā. Tātad maksa par atļaujas izsniegšanu tiek iekasēta neatkarīgi no tā, vai Latvijas Zvērinātu notāru padome atļauj vai neatļauj zvērinātam notāram sniegt iesniegumā lūgto informāciju, proti, jāmaksā ir arī par atteikumu atļaut sniegt pieprasīto informāciju. Ņemot vērā plānoto kārtību, pašvaldībām jāparedz papildu līdzekļi savā budžetā, lai segtu iepriekšminēto maksu par atļaujas izsniegšanu, pretī ne vienmēr saņemot nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanai nepieciešamo informāciju.

Pašvaldībai kā atvasinātai publiskai personai saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 1. panta otro punktu piešķirta sava autonoma kompetence. Saskaņā ar likuma “Par nodokļiem un nodevām” 20. panta trešo punktu nekustamā īpašuma nodokli administrē Valsts ieņēmumu dienests un pašvaldības. Savukārt atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. panta pirmajai daļai valsts pārvalde ir pakļauta likumam un tiesībām. No citētajām tiesību normām secināms, ka nekustamā īpašuma nodokļa administrēšana ir pašvaldībai ar likumu piešķirta kompetence, nevis pašvaldības alternatīva izvēle.

Likuma “Par nekustamā īpašuma nodokli” 7. panta otrās daļas 3. punktā nostiprināts nodokļa maksātāja pienākums rakstiski informēt pašvaldību gadījumā, ja tiek iegūts tiesiskais valdījums uz nekustamo īpašumu. Diemžēl lielākā daļa nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju, kas ieguvuši valdījuma tiesības uz īpašumu mantojuma ceļā, nepilda iepriekšminēto no likuma izrietošo pienākumu un līdz ar to pašvaldība ir spiesta aktīvi rīkoties, tajā skaitā pieprasot atļauju saņemt papildu ziņas no mantojuma lietām, lai uzzinātu mantiniekus mantojuma lietās un varētu veikt tiesisku nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinu. Tādējādi no 2018. gada 1. jūnija pašvaldībai faktiski būs jāmaksā par informāciju, kas tai ir nepārprotami nepieciešama savu no likuma izrietošo pienākumu, proti, nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanas, izpildei. Vēršam uzmanību uz to, ka atsevišķos gadījumos noteikumu projektā noteiktā maksa krietni pārsniegs to summu, ko pašvaldība varētu iegūt no nekustamā īpašuma nodokļa.

Nemot vērā iepriekš minēto, lūdzam papildināt noteikumu projektu ar 2. punktu šādā redakcijā, precizējot pārējo noteikumu projekta punktu numerāciju:

“2. Noteikumi neattiecas uz nodokļus administrējošām iestādēm, kam ziņas no zvērināta notāra lietas nepieciešamas savu funkciju un uzdevumu izpildei.”

Gadījumā, ja minētais ierosinājums nav atbalstāms, LPS lūdz papildināt noteikumu projektu ar vairākiem jauniem punktiem šādā redakcijā:

“1. Nodokļus administrējošajām iestādēm gan Latvijas Zvērinātu notāru padomes atļauja ziņu saņemšanai no Zvērinātu notāru lietām, gan pašas ziņas tiek sniegtas bez maksas.

2. Latvijas Zvērinātu notāru padome nedrīkst atteikt ziņu sniegšanu nodokļu administrējošām iestādēm no zvērināta notāra lietām par mantojumiem, ja mantojuma masā ietilpst nekustamais īpašums vai atbilstoši nodokļu administrējošās iestādes informācijai mantojuma masā var ietilpt nekustamais īpašums.

3. Latvijas Zvērinātu notāru padome automātiski un bez maksas izsniedz atļauju saņemt ziņas no zvērināta notāra lietām par mantojumiem Nekustamā īpašuma nodokli administrējošajām iestādēm.

4. Nekustamā īpašuma nodokli administrējošās iestādes ar parasta pasta sūtījuma vai elektroniski parakstīta dokumenta starpniecību pieprasa ziņas no zvērināta notāra lietām, kā arī izmantojot oficiālo elektronisko adresi. Pieprasot ziņas no mantojumu lietām, kuru masā ietilpst vai, atbilstoši nodokli administrējošās iestādes informācijai, var ietilpt nekustamais īpašums, pieprasījums nav jāpamato un jānorāda tikai mantojuma atstājēja vārds, uzvārds, personas kods (ja tāda nav, – dzimšanas gads, diena, mēnesis un vieta), kā arī nekustamā īpašuma kadastra numurs vai numuri, kuri atbilstoši nodokļu administrējošās iestādes informācijai var ietilpt mantojuma masā.”

Papildus izsakām šādu priekšlikumu.

Noteikumu projekta 10.2. apakšpunkts nav viennozīmīgs, jo to var izlasīt divējādi, proti, Latvijas Zvērinātu notāru padome atsaka izsniegt atļauju, ja ziņas iegūstamas "citā likumā" noteiktā kārtībā vai arī citā kārtībā, kas noteikta likumā. Lai novērstu šādu neizpratni, lūdzam precizēt noteikumu projekta 10.2. apakšpunktu.

Priekšsēdis

Gints Kaminskis

06.06.2018. 13:33

1050

Kristīne Kinča, padomniece juridiskajos jautājumos
67508526, 26818781, kristine.kinca@lps.lv

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.